

Aleg 342

Sprawozdanie

Komisji górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego
w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 6. czerwca b. r. L. W. 37.307 przedstawia wprawdzie czynności górnicze z ostatniego okresu czasu, bo mówi o badaniach geologicznych zarządzonych w roku bieżącym, ale uzasadnia wydatki objęte preliminarzem budżetu ułożonym przed dziesięciu miesiącami, — i nie prelimuje w tym roku żadnych nowych wydatków na cele górnicze.

Jestto jedna z konsekwencji późnego zwoływania Sejmu krajowego niewątpliwie szkodliwa dla postępu przemysłu górniczego tak, jak jest szkodliwą dla wszystkich spraw wymagających studyów przygotowawczych i nakładu.

Przedłożone nam sprawozdanie zawiera, jak poprzednie, trzy działy z czynności, podjętych celem uzupełnienia nauki górnictwa w naszym kraju, — z badań naukowych będących w związku z przemysłem naftowym lub górnictwem, i z czynności nie obciążających funduszu krajowego.

1.

Co do nauki górnictwa, to z przyjemnością znalazła komisya dokładne sprawozdanie dyrekeyi szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu, jako załącznik do sprawozdania Wydziału krajowego. Przedłużenie wykładów na fachowym kursie wiertniczym o dwa miesiące odpowiada zwiększającym się potrzebom przemysłu i wymaganiom żadanym od kierowników kopalń naftowych; widzimy w tem dowód starania Wydziału krajowego i kuratoryi tej szkoły o stały jej postęp. — Zakupno gruntu pod budynek szkoły jest już faktem dokonany; komisya mniema, że znajdzie w r. 1903 nie tylko wstawiony w preliminarz budżetu fundusz na zbudowanie tego budynku, ale że sam budynek, tylko do istotnych potrzeb szkoły zastosowany, w tym samym roku ukończonym być może. — W ostatniem swem sprawozdaniu dała już komisya wyraz opinii powszechnej w kołach interesujących się przemysłem naftowym, że skoro kraj

nie subwencyonuje żadnych robót rozpoznawczych czyt o kraju, czy danej okolicy, skoro nie udziela pożyczek, ani spółkom przedsiębiorców, bądź naftowych, bądź wiertniczych, to nie powinien skąpić na cele nauki dla tych przedsiębiorstw potrzebnej. — Jeśli dla krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Boryslawiu uzyskano wydatną subwencję rządu, to kraj powinien dać jej odpowiedni budynek — urządzić muzea i zbiory i zapewnić naukę niezbędną i warunki jej postępu.

Dla tych samych względów ponawiamy też uwagi ostatniego sprawozdania komisji górniczej, i rezolucję wówczas proponowaną o wezwanie c. k. Rządu do uzupełnienia nauk w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie przez urządzenie V. Wydziału górniczego i hutniczego. — Ósmy rok ubiega jak ta rezolucya została przez Wysoki Sejm uchwaloną, a dwadzieścia lat jak przedsiębiorcy naftowi po wystawie w Przemyslu (1881) potrzebę tę odczuli, a odrębny wniosek postawiony w Wysokim Sejmie podniósł potrzebę wykładów górniczych na politechnice. A mimo tak znacznego okresu czasu, mimo kilkakrotnie powtarzanych rezolucyi Sejmu ustanowiono jednego tylko profesora dla górnictwa, eksploatacyi nafty i wosku ziemskiego wraz z kursem głębokich wierceń i jednego docenta dla technologii chemicznej oleju ziemnego i wosku ziemnego.

Stojąc przy uchwale Wysokiego Sejmu z r. 1894 i powołując się na niezaprzeczony fakt, że przemysł nasz mineralów żywicznych, nafty i wosku ziemnego, wzrasta stale i poważnie, — że wzrastałby ku większej korzyści przedsiębiorców i kraju, gdybyśmy mieli kierowników torujących drogę postępowi, a nie naśladowujących obce wynalazki, — że cały nasz przemysł górniczy — a mianowicie kopalnictwo węgla kamiennego rozwija się mało, nie dla braku zasobów mineralnych, ale dla ekonomiczno-państwowych, nieprzychylnych nam warunków ina to, że kraj który w r. 1900 wyprodukował za 23,000.000 koron mineralów żywicznych, za 18,000.000 soli, za 7,500.000 węgla, a więc za prawie 50,000.000 koron produktów, pasywnym w dziale górnictwem nie jest.

Komisja górnicza ponawia swą rezolucję w zeszłym roku Wysokiemu Sejmowi przedłożoną, wezwania c. k. Rządu o uzupełnienie nauk c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie i polecenie Wydziałowi krajowemu, by o to uzupełnienie nie przestawał się starać.

II.

O technologiczno-chemicznych badaniach naukowych, mających związek z przemysłem mineralów żywicznych, podziela Sejmowa komisja górnicza opinię Wydziału krajowego i krajowej Rady górniczej, że krajowa stacya doświadczalna dla tych produktów urządzona przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie, zastosowała po kilku latach istnienia i prób — swe czynności do potrzeb krajowego przemysłu, że mu się stała użyteczną i że zasługuje na poparcie tak ze strony rządu jak i kraju. Charakter publicznej stacyi nie jest może administracyjnie wyraźnie określony, ale subwencyi z funduszków państwowych udziela c. k. Rząd kilku innym doświadczalnym stacyom rolniczym i przemysłowym w państwie, powinien więc i naszej stacyi podobnej subwencyi udzielić.

Dodanie siły pomocniczej kierownikowi stacyi jest również istotną jej potrzebą, a co do wynagrodzenia kierownika stacyi, to komisja mniema, że wypływa to z zawartej z nim umowy i nie daje wskazówek Wydziałowi krajowemu, który w ostatnim ustępie ad II. swego sprawozdania oświadczył, że zasiągnie w tej sprawie opinii krajowej Rady górniczej i przedłoży ją w następnym sprawozdaniu decyzji Wysokiego Sejmu.

Prowadzone od szeregu lat geologiczno-górnice badania miały na celu zestawienie atlasu geologicznego kraju i dokładny, dla przemysłowców użyteczny, — opis tych okolic, które dla górnictwa większe przedstawiają znaczenie. Pierwsze miejsce wśród takich okolic, zajmuje bezsprzecznie Wielkie Ks. Krakowskie i zachodnia ze Śląskiem granicząca część kraju.

Zestawienie mapy geologiczno-górnicej polsko-śląskiego zagłębia węglowego, której pierwsze arkusze wprowadzicie w manuskrypcie, ale mogą być już używane, nważa

komisya za pracę bardzo użyteczną. Mapę jednak potrzeba skończyć, uzupełnić opisem i wydać tak, aby o bogactwie węglowem naszego kraju ustaliło się pojęcie prawdziwe, abyśmy sami uwierzyli, że nasz węgiel na wszystkie potrzeby kraju wystarczy może i skłonili czynniki państwowe do niefaworyzowania obcokrajowego węgla kosztem własnego. Komisya zwraca na to uwagę Wydziału krajowego, oczekuje w tej sprawie obszerniejszego sprawozdania i wyraża przekonanie, że Wydział krajowy u Władz górniczych znajdzie chętną pomoc.

Tak samo mniema komisya górnicza, że można i należy zachęcić inżynierów, mechaników i inżynierów-wiertniczych do większej pracy na polu wynalazków i ulepszeń używanych przez nich przyrządów.

Nie łatwo im przyjść z pomocą materyalną, bo próby bywają długie i niezachęcające; małą jednak kwotą można nieraz utrzymać wynalazcę w usposobieniu do takiej pracy, która nieprzywydowane na razie może przynieść korzyści. A już bądź co bądź można by wrócić do kilka razy stawianego wniosku — ogłoszenia nagrody za napisanie podręcznika o wierceniu, w czem by jedni znaleźli zachętę do pracy, drudzy wskazówki jak pracować należy.

Mógłby też Wydział krajowy wspólnie z c. k. Rządem zwiększyć dotację dla muzeum nafty i wosku ziemnego, żądać, by to muzeum było przystępniejsze dla ogółu, i tem się przyczynić do znajomości ogólnej tego działu nauki i pracy. Nie stawiamy w tym przedmiocie odrębnej rezolucyi w przekonaniu, że Wydział krajowy podda całą tę sprawę pod dyskusję krajowej Rady górniczej i uwzględni jej opinię w swem sprawozdaniu i preliminarzu budżetu krajowego na r. 1903.

III.

Z działu spraw nie obciążających budżetu krajowego widać, że Wydział krajowy, popiera uprawnione życzenia przedsiębiorców naftowych, reprezentowanych przez krajowe Towarzystwo naftowe i nie spuszcza z oka ważnej a trudnej kwestyi — usunięcia szkód jakie zanieczyszczanie wód i łąk odpadkami kopalń i destylarni nafty rolnikom przynosi.

Sprawozdanie Wydziału krajowego nie mogło dla daty jaką nosi wyrazić boleści, jaką cały kraj odczuł na wiadomość o dwóch bardzo wielkich katastrofach, które miały miejsce w kopalniach Borysławskich, z których jedna kosztowała życie 19 robotników, druga groziła bytowi całej dużej kopalni. Członkowie komisji górniczej nie interpelowali c. k. komisarza Rządowego o powody tego nieszczęścia, bo z odpowiedzi danej przez Jego Excelencyę Pana Ministra rolnictwa w Wiedniu, widać że dochodzenia są w toku i nie są ukończone. Ale komisya nie może nie wyrazić swego żalu dla ofiar i ubolewania, że taka katastrofa stała się możliwą, nie może nie przypomnieć, iż decydującym momentem przy uchwalaniu krajowej ustawy dla wydobywania minerałów żywiecznych w naszym kraju z dnia 19 grudnia 1884 r. było to, iż te kopalnie dostają się pod nadzór władz fachowych i życie robotników, ich zdrowie i mienie będą więcej chronione i nie wyrazić przekonania, że c. k. Rząd winien Sejmowi krajowemu przedłożyć o tem nieszczęściu sprawozdanie. Wówczas będzie też pora mówić o środkach zaradczych.

W załatwieniu sprawozdania przedłożonego przez Wydział krajowy komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych przyjmuje się do wiadomości.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu:

a) aby przedłożył Wysokiemu Sejmowi wnioski co do rozwinięcia krajowej stacyi doświadczalnej dla produktów naftowych i poczynił starania u c. k. Rządu o uzyskanie dla niej charakteru instytucyi publicznej i subweneyi z funduszków rządowych.

b) przedłożył Wysokiemu Sejmowi wnioski co do popierania stndyów i prób nad ulepszeniami przyrządów i narzędzi wiertniczych w naszym kraju rozpowszechnionych.

3. i rezolucyę:

Ponawiając rezolucyę Wysokiego Sejmu krajowego z dnia 13-go lutego 1894 r. Wzywa się c. k. Rząd, aby w najkrótszym czasie uzupełnił wykłady górnicze w c. k. Lwowskiej szkole politechnicznej urządzeniem V-go górniczo-hutniczego Wydziału.

4. Wzywa się c. k. Rząd, aby po nkończeniu dochodzeń o katastrofie w Borysławiu, wynik tych dochodzeń zakomunikował Wydziałowi krajowemu.

Przewodniczący

Gorayski

Sprawozdawca

Wiśniewski.